

Valtioneuvosto
kirjaamo.stm@gov.fi

Asia: VN/35922/23

POHJOIS-KARJALAN HYVINVOINTIALUEEN VASTAUS VALTIONEUVOSTON TIETOPYyntÖÖN

1. kysymys: *"Nykyisellään asiakasmaksut on sidottu kansaneläkeindeksiin sekä pitkäaikaisten palvelujen asiakasmaksujen käyttövarat ja tulorajat työeläkeindeksiin. Pitkäaikaisilla palveluilla tarkoitetaan tässä yhteydessä pitkäaikaista laitoshoidoa ja -palvelua, perhehoitoa, ympärivuorokautista palveluasumista sekä jatkuvaa ja säännöllistä kotona annettavaa palvelua (ml. muut asumispalvelut). Indeksitarkistukset tehdään nykyisin joka toinen vuosi. Hyvinvointialueiden hintaindeksiin siirryttäessä indeksitarkistusten olisi tarkoitus olla vuosittaisia. Miten arvioitte uudistuksesta syntyviä hallinnollisia kustannuksia? Huomioittehan, että maksukatto olisi jatkossakin tarkoitus säilyttää kansaneläkeindeksiin sidottuna."*

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle ei aiheutuisi tästä muutoksesta merkittäviä hallinnollisia lisäkustannuksia sen vuoksi, että olemme tarkistaneet pitkäaikaisten palvelujen tulosisonnaiset asiakasmaksut vuosittain (ei yksistään joka toinen vuosi käyttö- ja tulorajojen indeksikorotusten takia).

2. kysymys: *"Minkä verran (prosentuaalisesti/määrällisesti) hyvinvointialueellanne on tilanteita, joissa sellainen palvelu jää peruuttamatta ja käyttämättä, josta nykyisen lainsäädännön perusteella saa periä maksun käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta? Eritelkää mahdollisuuksien mukaan tiedot palveluittain."*

Vuonna 2024 on ollut 18-vuotta täyttäneillä yhteensä 2598 terveydenhuollon palvelujen ajanvarausta, joista on peritty lainsäädännön nojalla käyttämättä ja peruuttamatta jääneen palvelun maksu. Perusterveydenhuoltoa koskevia niistä on ollut 1601 kappaletta ja erikoissairaanhoidtoa koskevia 997 kappaletta.

Prosentuaalisesti 2598 kappaletta käyttämättä ja peruuttamattomaksi tilastoitua palvelua (ajanvarausta) vastaa noin 0,20 % kaikista perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palveluista, joista käyttämättä ja peruuttamatta jätetyn palvelu voidaan periä. Niistä sosiaalihuollon palveluista, joista lainsäädäntö mahdollistaa perimisen, ei ole Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella saatu perittyä käyttämättä ja peruuttamatta jätetyn palvelun maksuja vuonna 2024.

3. kysymys: *"Em. kysymyksen jatkokysymys; minkä verran hyvinvointialueellanne on tämänhetkisen sääntelyn puitteissa saatu perittyä maksuja käyttämättä ja peruuttamatta jätetyistä palveluista? Onko hyvinvointialueella tietoa siitä, minkä verran esiintyy tilanteita, että maksua ei saada joko lainsäädännön asettamien edellytysten täyttymättä jäännin takia tai luottotappioiden seurauksena perittyä? Minkä verran alueellanne päättyy näitä maksuja ulosottoon?"*

Vuonna 2024 käyttämättä ja peruuttamatta jääneiden palvelujen maksuja on peritty yhteensä 147 306,60 € (perusterveydenhuollossa 90 776,70 € ja erikoissairaanhoidossa 56 529,90 €).

Vuonna 2024 käyttämättä ja peruuttamatta jääneitä alle 18-vuotiaiden terveydenhuollon ajanvarauksia on ollut 102 kappaletta (alle 18-vuotiaalta ei saa lain mukaan periä maksua käyttämättä ja peruuttamatta

jääneestä palvelusta). Lisäksi vuonna 2024 on hyväksytty 25 käyttämättä ja peruuttamatta jäänyttä palvelua koskevaa oikaisuvaatimusta, koska lainsäädännön edellytykset maksun perimiseksi ovat jääneet täyttymättä.

Luottotappioista emme saa eriteltyä käyttämättä ja peruuttamatta jätetyn palvelun maksuja koskevaa tietoa (käyttämättä ja peruuttamatta jääneen palvelun maksulle ei ole omaa maksulajia, joten ei saada eriteltyä, koska maksu on osana muita laskulajeja).

4. kysymys: *"Ylittääkö nykyinen laissa säädetty enimmäismaksu käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta joidenkin tuottamienne palvelujen tuotantokustannukset?"*

Ei ylitä sellaisten palvelujen osalta, joista nykyisen lainsäädännön nojalla peritään käyttämättä ja peruuttamatta jääneen palvelun maksu.

5. kysymys: *"Jos käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävän maksun tasoa korotettaisiin nykyisestä 20–30 %, miten arvioitte tämän vaikuttavan edellä mainittuun tuotantokustannusten mahdolliseen ylittymiseen? Syntyisikö korotuksen seurauksena tilanteita, ettei laissa säädettyä enimmäismaksua kokonaisuudessaan voitaisi periä?"*

Tuotantokulu ylittyisi yksittäisten palvelujen kohdalla, joista nykyisen lainsäädännön nojalla peritään käyttämättä ja peruuttamatta jätetyn palvelun maksu.

6. kysymys: *"Valmistelussa on harkittavana, voitaisiinko peruuttamatta ja käyttämättä jätettyjen palvelujen maksuja jatkossa periä myös lapsen huollosta, tapaamisesta ja elatuksesta sopimiseen liittyvistä käynneistä, perheasioiden sovittelusta, tapaamisten valvonnasta ja tukemisesta sekä vanhemmuuden selvittämiseen ja adoptiioneuvontaan liittyvistä käynneistä. Minkä verran alueellanne on kyseisiä peruuttamatta ja käyttämättä jätettyjä käyntejä? Mitkä ovat kyseisten palvelujen tuotantokustannukset (joko vaihteluväli tai palvelukohtaisesti)?"*

Jonkun verran tulee viime hetken peruuntumisia, mutta meillä ei ole käytössä varausjärjestelmää, josta saataisiin tieto määristä.

Tuotantokustannuksemme ovat:

- lapsen tuettu/valvottu tapaaminen ostopalveluna 67,75–91 €/tunti riippuen ostopalveluyrityksestä (lähes kokonaan järjestetty ostopalveluna)
- adoptiopalvelut (adoptiopalvelut järjestetään 100 % ostopalveluna):
 - Adoptioseurantatapaaminen 429 €
 - Adoptioseurantaraportti 391,50 €
 - Adoptiioneuvonta 127,50 €/tunti
 - Adoptiioneuvonta lapsen luovuttamista harkitsevalle vanhemmalle 2 692 €
- perheasioiden sovittelu ostopalveluna 80 €/45 min
- lastenvalvojien/sosiaalityöntekijän tuntihinta on 87 €/tunti
- asiantuntija-avustajapalvelu huoltoriitojen tuomioistuinsovitteluun käräjäoikeuteen 220 €/istunto

7. kysymys: *"Palvelun asiakkuus kytkeytyy siihen, keneltä maksu peruuttamatta ja käyttämättä jätetystä palvelusta voidaan periä. Valmistelussa on harkittavana, voitaisiinko maksu periä toiselta vanhemmalta, joka ei saavu varatulle ajalle. Millä tavoin edellä kysymyksessä 6 mainittujen palveluiden asiakkuudet merkitään tietojärjestelmiinne? Kuka/ketkä ovat asiakkaina?"*

Mikäli vanhempi ei ole ollut aktiivisena osapuolena varaamassa aikaa näihin palveluihin, häntä ei voida nähdäksemme laskuttaa / sanktioida ajan käyttämättä jättämisestä. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella ajanvarauskäytännöt ja tietojärjestelmä eivät vielä tue mallia, jossa molemmat vanhemmat hyväksyisivät varatun ajan lastenvalvojalle.

Asiakkaana on lapsi.

8. kysymys: *"Millä tavoin hyvinvointialueellanne on tällä hetkellä järjestetty edellä kysymyksessä 6 mainittujen palveluiden varaaminen? Tuleeko varausprosessin yhteydessä esimerkiksi tietoa siitä, sopiiko aika lähtökohtaisesti molemmille vanhemmille? Millaiset edellytykset hyvinvointialueellanne olisi järjestää se, että molemmat vanhemmat voisivat esimerkiksi sähköisesti hyväksyä heille varatun käynnin etukäteen?"*

Tällä hetkellä lastenvalvojille voi varata puhelinaikoja verkossa. Tapaamisaikoja varataan puhelimesta tai sähköpostilla. Kukin vanhempi varaa ajan lähtökohtaisesti itselleen eikä puhelinaikojen verkkovaraukseen pysty liittämään toista vanhempaa.

Tuetut ja valvotut tapaamiset ja vaihdot ovat pääsääntöisesti ostopalveluja, jokaisella ostopalvelutuottajalla on omanlaisensa ajanvarausjärjestelmä. Käytössä ei ole keskitettyä ajanvarausta ostopalveluihin.

9. kysymys: *"Apulaisoikeuskansleri on ratkaisussaan OKV/2097/10/2022 katsonut, että psykiatrian erikoislääkärin lausunnon, joka tarvitaan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen hakemuksen käsittelyä varten, tulisi olla maksuton. Oikeustilan selkeyttämiseksi ministeriössä arvioidaan tähän liittyvän lakimuutoksen edellytyksiä. Pyydämmekin tietoa siitä, miten paljon alueellanne syntyisi lisäkustannuksia, jos sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 5 §:n 6 kohtaa laajennettaisiin siten, että maksutonta olisi lain sanamuodon mukaan myös kuntoutustarvetta ja mahdollisuuksia selvittävään tutkimukseen liittyvä lääkärintodistus ja -lausunto?"*

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on huomioitu jo aiemmin apulaisoikeuskanslerin em. ratkaisu maksuperusteissa. Psykiatrian erikoislääkärin lausunto, joka tarvitaan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen hakemuksen käsittelyä varten, on maksuton Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella. Tämän takia lisäkustannuksia ei syntyisi.

10. kysymys: *"Edelliseen kysymykseen liittyen kysymme vielä, miten paljon kustannuksia hyvinvointialueellenne syntyisi, jos erikoissairaanhoidosta kirjoitetut, asiakkaan hoidon tai kuntoutuksen saamiseksi tarvittavat lääkärintodistukset ja -lausunnot olisivat maksuttomia?"*

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue ei peri maksua hoitoon liittyvistä lääkärintodistuksista ja -lausunnoista. Esimerkiksi B-lausunto/todistus kuntoutusta tai psykoterapiaa varten on maksuton riippumatta siitä, onko se annettu erikoissairaanhoidosta tai perusterveydenhuollosta.

11. kysymys: *"Muita huomioitanne edellä esitetystä?"*

Aiheuttaa tietojärjestelmäinvestointeja ja lisää hallinnollista työtä, jos käyttämättä ja peruttamatta jätetyn palvelun maksu lisätään myös perheoikeudellisiin palveluihin, kuten lastenvalvojien palveluihin. Tämän vuoksi

on mahdollista, että kokonaiskustannukset nousisivat yli saavutettavien maksutuottojen perheoikeudellisten palvelujen kohdalla.

Joensuussa 27.1.2025

Ismo Rouvinen
talousjohtaja
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue